

FOLAAT PLASMAS

Lühend	P-Fol
Mõiste	Folaat kuulub B-vitamiinide rühma, on vajalik DNA sünteesiks, rakkude kasvuks ja paljunemiseks. Sisaldub enamikes toiduainetes (eriti maksas, köögi- ja puuviljades). Organismi folaadivarud maksas on küllaldased umbes 4 kuuks. Folaadi vajadus on suurenenud raseduse ja imetamise ajal.
Näidustused	<ul style="list-style-type: none"> ▪ megaloblastilise aneemia, neuropaatiate ja psüühikahäirete põhjuse selgitamine (koos plasma vitamiin B₁₂ määramisega) ▪ folaadivarude hindamine raseduse, malabsorptsioonisündroomi ja alatoitluse korral ▪ folaadi defitsiidi seire pikaajalise epilepsiaravimite, antibiootikumide ja tsütostaatikumide kasutamise ning dialüüsi korral
Patsiendi ettevalmistus	Vajalik on paastumine enne proovivõttu
Proovivõtu vahendid	Geeli ja liitiumhepariiniga katsuti
Materjali säilivus ja transport	Plasma: 15...25 °C 2 tundi, 2...8 °C 2 päeva, -20 °C 1 kuu Valgustundlik! Kaitsta valguse eest! Juhul kui proovimaterjali ei saa kohe laborisse saata, tuleb plasma eraldada.
Teostamise aeg ja koht	Argipäeviti, kliinilise keemia labor, Ravi 18
Mõõtmismeetod	Elektrokemoluminomeetria
Referentsvahemikud	> 8,8 nmol/L
Tõlgendus	<p>Fol↑</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ folaadirohke toit (taimetoitlased) ▪ vitamiin B₁₂ defitsiit ▪ peensoole distaalse osa kahjustus, pimelingu (<i>blind loop syndrome</i>) sündroom <p>Segavad tegurid: folaadirohke toit enne proovivõttu, ravimid (metformiin, fenformiin; hemolüüsunud vereproov, rauapuudusaneemia)</p> <p>Fol↓</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ toitumishäired (alatoitus, <i>anorexia nervosa</i>, alkoholism, folaadivaene toit) ▪ malabsorptsioon (Crohn'i tõbi, sooleresektsioon, tsöliaakia jt) ▪ maksahaigused (tsirroos, alkoholism, hepatoom) ▪ hemolüütiline aneemia (krooniline), pernitsiosne aneemia ▪ kartsinoom (peamiselt metastaatiline), äge leukeemia, müelofibroos, lümfoom ▪ hüpertüreoidism ▪ <i>dermatitis herpetiformis</i>, psoriaas ▪ vitamiin B₆ defitsiit ▪ rasedus, laktatsioon, enneaegsed vastsündinud, eakad <p>Segavad tegurid: hemolüüsunud vereproov, ravimid (antikonvulsandid (fenütoin), barbituraadid, sulfasalasiin, aminopteriin ja metotreksaat, suukaudsed kontratseptiivid, malaariavastased preparaadid, antatsiidid jpt)</p>
Konsultatsioon	Piret Kedars, Vaike Viia, Svetlana Norman
HK hinnakirja koodid	66707
Kirjandus	<ol style="list-style-type: none"> 1. N. Rifai, Tietz Textbook of Clinical Chemistry and Molecular Diagnostics 6-th edition (2018) 2. Fischbach FT, Dunning MB (2004) A manual of laboratory diagnostic tests, 7th Edition, Lippincott Williams & Wilkins: 119–121 3. Marks V, Cantor T, Mesko D, et al (2002) Differential diagnosis by laboratory medicine, Springer-Verlag: 443–444 4. Elecsys Folate III, 2020-03, V4, Roche Diagnostics
Koostaja	Liisa Kuhi, Piret Kedars